

Σ

Concert, σχεδιασμός έκθεσης, κείμενα: Μυρσίνη Ζορμπά
Επιμελήτρια: Τόνια Αλεξανδρή
Υπεύθυνη συντονισμού: Ρούλα Λίβα
Καλλιτεχνική επιμέλεια εντύπου: Κώστας Πολάτογλου

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΧΝΙΚΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ
ΕΡΓΟΥ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ

Το Βιομηχανικό Μουσείο εκφράζει τις θερμές ευχαριστίες του στα παρακάτω πρόσωπα και φορείς που πρόσφεραν φωτογραφίες ή βοήθησαν να πραγματοποιηθεί η έκθεση:

Κώστα Βαρβέρη, Γεωργία Γαϊτάνου, Ειρήνη Γιανναδάκη, Μυρσίνη Κοή, Βούλα Λειβαδάρα, Αλίκη Λεονταρίτη, Χριστίνα Λιγοψυχάκη, Αποστόλη Μάρη, Αντώνη Ξανθάκη, Ματίνα Παπαδοπούλου, Ραφαήλο Πρίντεζη, Ευαγγελία Σταθοπούλου, Πέγκυ Στεργίου, Εμμανουήλ Συρίγο, Ευαγγελία Τζώρτζη, Παναγιώτη Τρίτζαλη, Δέσποινα Τρίτζαλη, Αγγελική Ψιλοπούλου.

Επίσης,
Βαρδάκειο Σχολή Ερμούπολης, 1ο Δημοτικό Σχολείο Ερμούπολης, Δημοτικό Σχολείο Άνω Σύρου, Ιστορικό Αρχείο Ερμούπολης, Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων Ερμούπολης, Ιερά Μητρόπολι Σύρου, Λύκειον των Ελληνίδων Σύρου.

er, Lingg
86

ΕΥΗ

Χορηγός
του ΚΕΤΕΠΟ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΜΑΪΟΣ

ΑΝΑΤΟΛΗ 5:30, ΔΥΣΗ 19:15
ΣΕΛΗΝΗ 18 ΗΜΕΡΩΝ

ΕΡΓΑΤΙΚΗ
ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ 2009
ΣΤΗΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ

Τα Αόρατα Παιδιά

ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ - 30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

The Invisible Children

PHOTOGRAPHY EXHIBITION
INDUSTRIAL MUSEUM
APRIL 30 - SEPTEMBER 30

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Parsons, Engel, Spies, Fischer,
μαρτύρων Σικάγο 1886

ΠΑΡΑΣΚΕΥ

Τα Αόρατα Παιδιά

Τα «Αόρατα Παιδιά» της Σύρου, στα οποία αφιερώνεται αυτή η έκθεση, είναι τα ανήλικα παιδιά που εργάζονταν σε διάφορες δουλειές στην πόλη - σε εργοστάσια, καταστήματα, εστιατόρια - στα πλουσιόσιπα τα κορίτσια, στα παιδιά που εργάζονταν σε αγροτικές δουλειές στα χωριά - βόσκοντας ζώα ή δουλεύοντας στα κτήματα-, καθώς και στα παιδιά που ήταν κλεισμένα στο βρεφοκομείο ή στο ορφανοτροφείο.

Όλα αυτά τα παιδιά των λαϊκών στρωμάτων, που πολλά σιτίζονταν στα συσσίτια, είναι σχεδόν αόρατα στα μάτια μας, καθώς ελάχιστες φωτογραφίες τους έχουν διασωθεί. Στα μάτια των φωτογράφων δεν αποτελούσαν αξιόλογο και καλαίσθητο αντικείμενο προς φωτογράφιση, όπως επισημαίνει ο Μ. Ελευθερίου.

Στην έκθεση αυτή υπάρχουν οι λίγες φωτογραφίες τους που πρόσφεραν οι φίλες και φίλοι του Βιομηχανικού Μουσείου, μαρτυρώντας τις δύσκολες συνθήκες ζωής μέσα στις οποίες έζησαν δουλεύοντας πολλές ώρες σε ανθυγιεινές συνθήκες, αποκομμένα από την εκπαίδευση πολύ νωρίς και καταδικασμένα στον αναλφαβητισμό, αντικείμενα συχνά κακομεταχείρισης και περιφρόνησης.

Τοποθετήσαμε τα «Αόρατα παιδιά» στο κέντρο της έκθεσης και της προσοχής και γύρω τους τα πιο γελαστά κι ανέμελα παιδιά, που μέσα από οικογενειακές φωτογραφίες, παρελάσεις, κατασκηνώσεις και σχολικές εορτές δείχνουν πώς ζούσαν τα παιδιά των πιο ευκατάστατων οικογενειών στη Σύρο. Η Διάκριση είναι φανερή και η έκθεση δηλώνει την πεποίθηση όλων μας για την πλήρη κατάργηση της παιδικής εργασίας και την ενίσχυση της δυνατότητας όλων των παιδιών να φοιτούν στο σχολείο.

Μυρσίνη Ζορμπά
Διευθύντρια Βιομηχανικού Μουσείου Σύρου

Η έκθεση πραγματοποιείται με τη συνεργασία των τμημάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Αγωγής Υγείας Α/βάθμιας Εκπαίδευσης Κυκλάδων.

The Invisible Children

The city of Ermoupolis was founded during the Greek Revolution in the 1820s. It soon became the leading commercial and industrial center of Greece as well as its main port. Thousands of workers, among them women and children, were employed in a variety of industries such as thread-spinning factories, textile mills, smithies, leather factories, pellet industries, glass factories etc. during the 19th century. In later decades the city declined.

The “invisible children” of Syros – to whom this exhibition is dedicated – are the minors who used to be doing all sorts of jobs in town, in factories, shops, restaurants; toiling as domestic servants - mostly girls - in rich people’s homes; labouring in farms, tending herds or working the land; also, minors shut away in the Municipal Crèche or the Orphan Home.

All of those poor-class children, many of whom were being fed at common meals, have almost been invisible to us, very few pictures of them having been preserved. Photographers’ eyes wouldn’t think of them as an interesting or elegant object worth a shot, as the poet and author Manos Eleftheriou remarks.

Here we are displaying the few photos offered us by the friends of the Industrial Museum; they testify the hazardous conditions under which they lived, working long hours at little or no pay, being denied an education very early in life, condemned to illiteracy, vulnerable to exploitation and abuse.

Such “Invisible children” occupy center stage in this exhibition and our attention; all around them are the merrier, care-free kids in family pictures, parading, enjoying open-air camping and school feasts, showing how children of well-to-do families used to live in Syros. The distinction is more than evident. This exhibition means to stress our conviction that child labour should be abolished to ensure that all children are given the chance to receive a decent schooling.

Mirsini Zorba
Director of the Industrial Museum of Syros

«Και άλλοτε είχομεν γράψει συστήνοντες εις την αστυνομία ίνα λάβη μίαν πρόνοιαν περί των επαϊτών απαγορεύουσα αυτοίς ίνα περιφέρωνται εν τοις καφενείοις της πλατείας Μισούλη καθ’ εκάστην ενοχλούντες τους καθημένους, και όμως εν ω προς στιγμήν είχομεν απαλλαγή της οκληρότητος ταύτης αίφνης ανεφάνη δυστυχώς πάλιν η μάστιξ αυτή, και δη παιδιά τριετή και τετραετή, δι’ο φρονούμεν ότι η αστυνομία καθήκον έχει ίνα φροντίση και σώση δια της απαγορεύσεως της επαπειας εκ του βεβαίου ολέθρου. Απειράκις εγράψαμεν περί της εν παντί κέντρω αηδούς παρουσίας των περιφερομένων επαϊτών αρρένων και θηλέων, οίτινες καθίστανται οκληροί εις τους περιπατητάς, μάλιστα δε εις τους περί τα κεφενεία της πλατείας Μισούλη παρακαθημένους ίνα αναπνεύσωσιν ολίγην δρόσον και ακούσωσι την μουσική των «Φιλομούσων Σύρου» ή τας ορχήστρας των εκ των εξεχόντων καταστημάτων των συμπολιτών μας, αλλά δυστυχώς η αστυνομία διατάξεως, να παρουσιάζονται επαίται εν πληθούση πλατεία».

Εφ. Παλιγγενεσία, 14/5/1911

«Από 6 χρονών πήγαίνα σχολείο και στη δουλειά. Σε μια περιοχή που γεννήθηκα, στη Νεάπολη και γύρω από τον Άγιο Παντελέμονα και στα Καμίνια, το γυμνάσιο το τέλειωσε μόνο ένας. Μόνο ένας το τέλειωσε. Γιατί θέλανε 500 δραχμές. Εγώ ήμουνα στο σχολείο μέχρι που τέλειωσα το δημοτικό, ο καλύτερος μαθητής αλλά δεν μπορούσε ο πατέρας μου να με γράψει, γιατί δεν είχε τη δυνατότητα. Και πήγε ο δάσκαλος, ένας Μπάλας λεγότανε, κύριος Μπάλας, και του λέει: μα το Μιχάλη δε θα γράψεις; Του λέει, μα αφού δεν έχω χρήματα, πώς θα γίνει; Ο Μιχάλης δουλεύει και φέρνει κάποια χρήματα... θα τον στείλουμε, να πούμε, στο σχολείο; Σας λέω, από μια ολόκληρη περιοχή, γύρω στις 2000 κόσμος που ήτανε κει da πέρα, και το γυμνάσιο το τέλειωσε ένας. Τότες ήτανε πάρα πολύ δύσκολα.»

Μιχάλη Πελεκάνος, Αρχείο προφορικής ιστορίας, Βιομηχανικό Μουσείο

«Ουδέποτε η θρασύτης των αγιοπαίδων εις τοσούτων μέγαν βαθμών έφτασε όσο σήμερον. Ουδέποτε προ των ομμάτων της αστυνομίας, ην θεωρεί νεκράν και μη υπάρχουσαν και ο τελευταίος αγιοπάις, έπαιζον τα ολίγα κέρδη του κόπου των τόσον φανερά. Επί των προηγουμένων τουλάχιστον Διευθύνσεων έβριθον αι γειτονίαι εκ των καλαθατζήδων και των λούστρων παιζόντων εις το ζάρι, κορώνα ή γράμματα, τα πενιχρά προϊόντα των κόπων των. Ηκούσατε τας βλασφημίας, τας αισχρολογίας, τας βωμολοχίας τας ανηκούστους, τας ασέμνους, τας κακοήθεις, τας αναιδείς. Παρεστήτε εις τους διαπληκτισμούς, καθ’ως μορφώνονται οι μέλλοντες λωποδύται, λυμεάνες της κοινωνίας, οι κακούργοι, οι φράυλοι, οι λησταιί, οι άρπαγες, οι άδικοι. Επί της δημοτικής Αστυνομίας, ότε οι παίδες έβλεπον τον κλήτορα εγίνοντο άφαντοι, σήμερον μέσα εις τα όμματα του κόσμου, εις τα όμματα των αστυφυλάκων, εν μέση Πλατεία, υπό το φως της μεσημβρίας και των ηλεκτρικών αδιαλείπτως παίζουσι, καταστρέφουσι τα δέντρα, και ουδείς ο κωλύων. Άραγε η ανόρθωσις θα φθάση μέχρι της ρίζης του κακού ή μόνον μέχρι των φύλλων και των κλάδων; Ίδωμεν».

Εφ. Πατρίς της Ερμούπολης, 4/12/1910

«Την εποχή εκείνη που είμαστε σε άθλια κατάσταση και κακοντυμένοι, γιατί ήμασταν φτωχαδάκια, είχαμε από την άρχουσα τάξη χαρακτηριστεί "τα χαμόκλαδα της κοινωνίας". Και στην πλατεία όταν σεργιανούσαμε από την απάνω μεριά που ήταν το "Πάνθεον" της ελίτ, η "Λέσχη Ελλάς", το Δημαρχείο από αυτήν την πλευρά έκαναν βόλτες μόνον οι ευκατάστατοι κύριοι. Εμείς όλοι οι άλλοι που ήμασταν και ξυπόλητοι οι πιο πολλοί, έπρεπε να 'μαστε από την κάτω μεριά. Και υπήρχε και μια αστυνόμευση να μην πηγαίνουμε από την πάνω μεριά. Αυτό είναι πολύ χαρακτηριστικό, ότι δηλαδή υπήρχε μια διαχωριστική γραμμή μέσα στην ίδια την πόλη.»

Κώστας Βαρβέρης, Αρχείο προφορικής ιστορίας, 2009, Βιομηχανικό Μουσείο

“It is not the first time we are referring to this, urging the police to see to it that beggars are not allowed to wander about the Miaouli Square cafes, disturbing the clients; for a while we got rid of this nuisance; yet, all of a sudden and to our dismay, we saw the plague spread once again; worse still, this time we are talking about 3 and 4-year-olds. We therefore consider it the duty of the police to forbid beggary and prevent the worst to come. We have repeatedly reported on the disgusting presence of beggars going about the central parts of town; they are boys and girls, a real nuisance to strollers and clients of the Miaouli Square cafes who wish to enjoy some fresh air and listen to the music played by the “Music-lovers of Syros” or the orchestras of our respectable fellow-citizens’ restaurants. Yet, in spite of the police anti-beggary provisions, beggars are still to be seen begging all over the crowded square.”

from “Palingenesia” newspaper, May 14, 1911

“Ever since I was 6 I went to school but worked at the same time. In the neighborhood where I was born, Neapolis, and in the whole area close to Aghios Panteleimonas and at Kaminia, only one guy graduated high-school. Just one I’m telling you; ‘cause you had to pay 500 drachmas. All through elementary school I was the best student in class; but, my dad could not afford to pay that money for me to go on. And there was a teacher, a Mr. Balas, and he said to my dad: -Won’t you have Michalis go on to high school? And my dad said: -How can I? I just can’t afford it. Michalis gets some pennies working and helps the family. Send him to school instead? I’m telling you that from a whole area, say out of about 2000 kids only one graduated. Those were very hard times.”

Michalis Pelekanos, Oral History Archive, Industrial Museum.